

NR. 5 1969

TĀHEKE

Õitsev kuusk

JURI RANT

KÜLALISTE

Sellest ajast, kui uus maantee valmis sai, hakkas Sõõrikjärve Algkooli punasest majast palju autosid mööda sõitma. Aga õhtuti pööras nii mõnigi järveteele ja siis kostis koolimaja õue laulmist ning pillihäält.

Sõõrikjärve kool on väike kool — kahekümne kahe õpilasega. Aga oktoobrilaste täheke on sealgi, ja pioneerist tähekesajuht ka.

Ühel päeval ütles tähekesajuht Peep:

«Jutud käivad, et autosõitjad on ilusa kasesalu ära rikkunud. Järgmisel kolmapäeval läheme kõik koos vaatama, kuidas olukorda parandada.»

See oli keeruline jutt, aga Sõõrikjärve lapsed said aru küll. Ning loomaarsti Riho ja autojuhi Ants läksid juba samal õhtul järve äärde kõndima. Järgmisel päeval käisid sepa Jüri ja brigadiri Priit kasesalus ära, aga nädala lõpuks oli kõigil teada, et mets paberitükke täis, tuleasemete ääres vedeleb konservikarpe ning et ilusale sametmuruga kaldalagendikule on mingisuguse auto rattad sügavad jäljed porinud.

Kolmapäeval siis läks terve täheke plaani pidama, mida kodusaluga ette võtta. «Kus viga näed laita, seal tule ja aita,» ütles suur ja tark Peep ning kõik said aru, mida ta sellega mõtles. Ainult autojuhi Ants puudus millegipärast rivist ega ilmunud ka huikamise peale välja.

Esimene ettepanek tehti teeotsal, mis kaskede vahele keeras. «Paneme siia keelumärgi,» ütles loomaarsti Riho. «Keelumärki

V. I. LENINI
100.
SÜNNIAASTA-
PÄEVA EEL

LENIN ARMASTAS LOODUST

Juba lapsepõlves paelusid teda kohisevad laaned, rohelised aasad, looklevad jõed. Ja täiskasvanud mehena metsas jahil olles imetles ta puude ilu, kuulas linnulaulu, võis kaua jälgida orava askeldusi. Jahisaaki ei pidanud ta oluliseks. Lenini eeskuju innustas ka tema jahikaaslasi metsa ja loomi hindama. Nõukogudemaa oli alles pooleaastane, kui Lenin andis määruse metsade kaitseks. Selles määruses keelati metsi liiga palju maha raiuda ja nõuti uute puude istutamist. Meie maale oli saanud väga raske aeg — käis Kodusõda, Lenin

JÄLJED

autosõitjad kardavad.»

Keelumärgiga oli niisugune lugu, et seda ei võinud omapead üles seada. Keelumärki tohtisid tee ette riputada miilitsamehed või muud ametivõimud.

«Siis paneme välja sildid, et prügi mitte loopida,» pakkus Riho.

«Ja niisuguse sildi ka, et ei tohi järve kaldal tuld teha,» arvas Riho kaksikõde Ann.

«Ja veel niisuguse, et ärge unustage maha telgivaiau,» soovis Anne pinginaaber Maire, kes parajasti oli ühe mahaunustatud telgivaia vastu varbad ära löönud.

Ettepanekute tegemine oli kõige paremas hoos, kui metsateelt hakkas veidrat kolinat kostma. Sealt tuli kummiratastega käru lükates autojuhi Ants. Aga käru sees kolisesid rehad ja labidad. Rehadel ja labidatel oli säärane vägev võim, et keegi ei tahtnud enam mõelda, missugust keelusilti kusagile panna. Ann ja Maire hakkasid paberitükke riisuma, Riho vanu konservikarpe koguma. Ülejäänud aga vedasid käruga kraavikaldavallist mulda, täitsid sügavaid autojälgi ja tasandasid tuleasemeid.

Kui käruaisad tagasi koolimaja poole pöörati, olid külaliste jäljed kasesalust kadunud.

«Nüüd on veel probleem, kuidas neid külaliste jälgi üldse ära hoida,» ütles suur poiss Peep, kes, nagu me teame, armastas keeruliselt rääkida. Aga see on juba teine lugu.

mõtles mitte ainult vaenlase purustamisele, vaid ka sellele, kuidas hoida loodusrikkusi. Ta kirjutas määruse metsade kaitseks Krimmis ja Kaug-Idas. Tema käsul loodi looduskaitsealad Astrahanis, Uraalis, Baikali järve ääres, Krimmis, Turkestanis.

Lenin tahtis, et Nõukogudemaa linnad upuksid rohelusse. Et loodaks rohkesti parke, aedu, haljasalasi ja hoolitsetaks linnalähedaste metsade eest. Lenin soovis, et lapsed õpiksid loodust armastama ning aitaksid istutada puid ja rajada uusi metsi.

ERIKA ESOP

Lilled
rahutoojatele

Härjasilma öied

Männik mühab
Võidupühal,
meri mühab
Võidupühal,
õitsevad kõik sinisillad,
kannikesed helelillad!

Seisab tillukene mees
igavese tule ees,
seisab sirgelt, püstipäi,
pihud kannikesi täis.
Ise ta need korjas kõik,
ise mälestuseks tõi
lilled rahutoojatele,
lilled rahuloojatele . . .

Männik mühab,
meri mühab,
kõikjal lipud lehivad,
meie linna ehivad!

R. SEPA fotod
(lk. 3, 4, 9, 12)

Suur robirohi

HELGI
MULLER

Hommik

UNI ALLES KIKIVARVUL
KÖNDIS MÕÖDA TUBA.
AGA MUSTA METSA TAGANT
PÄIKE TÕUSIS JUBA.

KULDSED KINGAD PANI JALGA,
VIKERKAAR NEIL LÄIKLES.
PEAB JU PIKA PÄEVA KÄIMA,
AINA KÄIMA PÄIKE.

SUURES PILVEPESUKAUSIS
PESI PUHTAKS NÄO TA.
KES SIIS TIHKAB TÕOLE MINNA
UNERÄHMAS NÄOGAI

VAATAKS ANTS SIIS AKNAST ÕUE:
«MIKS END PESEN MINA,
KUI NII KRIIMU-RIIMULISED
PÄIKSEL PÖSK JA NINA!»

ET EI OLEKS JUUKSED SILMIL,
PÄIKE ENNAST KAMMIS.
MÕNI PIRIPILLI-LILLI
AGA KARDAB KAMMI,
VIRISEB JA EMA PALUB:
«ÄRA KAMMI, KAMM ON VALUS!»

PILLIB LILLI,
AGA SELLAL
PÄIKE VÕTAB HÖBEKELLA,
HELISTAB
JA — ENNÄE IMET:

AAS ON LILLEKIRJALINE —
PÄÄSUSILM JA KULLERKUPP,
KÄOKING JA NURMENUKK,
TÕRE TAKJAS, HIIGELLEHT,
VALGES TANUS PIIBELEHT —
KÕIK ON SÕBRALIKULT RIVIS
ÜMBER SAMMALDUNUD KIVI,
TEEVAD HOMMIKVÕIMLEMIST.
VÄIKSEL AASAL
METSAS KESKEL
MÄNGIB LINDUDE ORKESTER.
LÕOKE LASEB TRILLERIT,
PÄÄSUPOISS: «VIDIIT, VIDIIT!»
KIRJURÄHNGI METSA TAKKA
TRUMMI TAOB LAKKAMATA.
ÕÕBIK HÜÜAB: «KIRIKÜÜTI!»
ALGAB PÄEV,
KÕIK TÕOLE NÜÜDI!

JAAK KAPLINSKI

KÕIGE TUGE

Ämblik nägi terve öö vaeva, punus noorte mändide vahele ilusa võrgu. Hommikul, kui ta pärast suurt tööd puhkas ja valmis võrku imetles, lendas äkki vint-linnuke mändide vahelt läbi ja — võrgust jäid ainult rebemed järele.

Ämblik vihastus ja mõtles: «Oota sa, häbematu vint! Lähen otsin endale liitlase, kes on kõige tugevam terves maailmas, kuulutan sulle sõja ning hävitan sinu ja su soo maa pealt ära!»

Mõeldud — tehtud. Läkski ämblik endale liitlast otsima, kes oleks kõige tugevam maailmas. Astub tats-tats oma kaheksal jalal ja äkki näeb: vastu tormab ulpsati-ulpsati suur ja hirmuäratav loom.

«Hei, jänes!» ütleb ämblik. «Sina jooksed kiiresti ja hüppad kaugele. Sul on tugevad hambad ja teravad küüned. Ega sinust kangemat ja tugevamat vist ole! Tule mulle liitlaseks: lähme vindi vastu sõtta ja hävitame tema soo maa pealt ära!» «Oi, kulla vennas,» kostab jänes. «Ei minust sõdijat saa! Mis tugev mina olen, vaevu sain reinuvaderi käest putku, hing veel praegu hirmust rinnus kinni.»

Kostis nii ja ulpsas edasi.

Ämblik aga läks reinuvaderit otsima. Kömpis mööda metsa ja võsa, kuni nägigi lepistikust vilgatamas rebase punast hända.

«Hei, reinuvader!» hüüab ämblik. «Sina oled kange ja kaval vend, isegi jänes kardab sind. Ega sinust kangemat ja tugevamat vist olegi! Tule mulle liitlaseks: lähme vindi vastu sõtta ja hävitame tema soo maa pealt ära.»

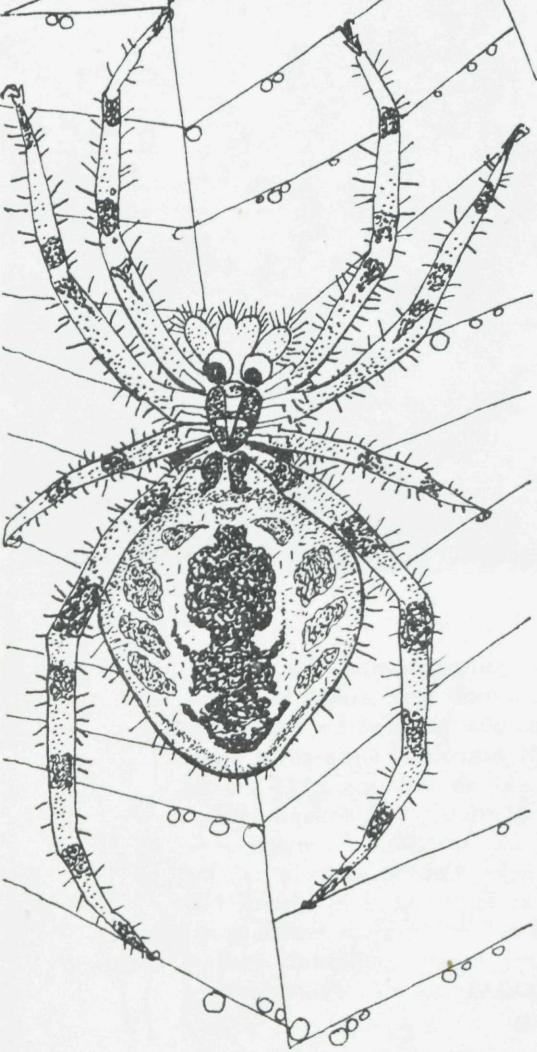
«Oi, kulla vennas,» kostab rebane. «Ei minust sõdijat saa! Mis tugev mina olen, vaevu sain koerte eest paku. Silme ees praegu veel hirmust must.»

Kostis nii ja lipsas paksu võssa.

Mis muud, kui ämblik läks koeri otsima. Läks ja läks, kuni jõudis taluõue, kus Krants magas kuudi ees, pea käppadel.

«Hei, Krants!» hüüab ämblik. «Sina oled suur ja

VAM

tugev, rebanegi kardab sind kui tuld. Ega sinust kangemat ja tugevamat vist olegi! Tule mulle liitlaseks: lähme vindi vastu sõtta ja hävitame tema soo maa pealt ära!»

«Oi, kulla vennas,» kostab Krants. «Ei minust sõdijat saa! Mis tugev mina olen. Näe, perenaine oli ukse lahti jätnud, mina läksin kööki vaatama, et keegi lihakaussi ei puutuks. Aga siis tuli perenaine ja nüpeldas mu, asja ees, teist taga, nii vaeseomaks, et jääb eluõhtuni meelde.»

Kostis nii ja läks hoopis ära kuuti.

Mis muud, kui ämblik läks perenaist otsima. Leidiski perenaise, too noppis sõstrapöösastelt marju. Tahtis ämblik just tere öelda ja sellest juttu teha, mis ta siia toonud, kui perenaine äkki karjatas ja kätega vehkides toa poole põgenes — sõstrapöösas oli herilasepesa ja nõelakandjad tulid teda kimbutama. Nägi ämblik seda ja hakkas naerma — nii naljakas oli vaadata, kuidas suur inimene pisikese putuka eest jookseb.

«Ei saa inimesestki minule liitlast,» mõtles ämblik. «Näe, tühipaljas herilane hirmutas teise paku. Tühipaljas herilane, kelle mina, ämblikmeister, võrku püüan ja ära süüan! Ega vist olegi kedagi vindist-sulelisest tugevamat maa peal. Jänes küll suur ja tugev loom, aga rebane on jänesest üle, koer rebasest, inimene koerast, herilane inimesest ja mina, ämblik, herilasest. Vint aga on minust üle: tema lõhub minu võrgud katki ja mina ei saa tema vastu midagi.»

Nii jäigi ämblik arvama, et vint on maailmas kõige tugevam, ja pani sõjamõtted igaveseks maha. Nüüd on ta ainult ettevaatlikum: teeb võrgud varjulisse kohta — räästa alla, pööningule ja mujale, kus vint ei lenda ja ämbliku töövaeva lõhkuma ei satu.

Vint aga laulab metsapuudes nagu vanasti, ei tema tea sellest midagi, kuidas ämblikmeister tema ja ta soo vastu sõjanõu pidas. Ei tea vint sedagi, et tema on kõige tugevam terves maailmas.

Pödrakanep

Onu Riks ja karu

Hommikul pani onu Riks hobuse ette ja läks metsa. Ühe sihi ääres oli ümberkukkunud puuvirn. Puud said juba suvel kuivaks ja täna tahtis onu Riks need koju tuua. Kui puupinu juurde jõuti, ajas hobu kaela kenusse ega tahtnud kuidagi edasi tulla. Aina norskas ja puristas. Onu Riks patsutas hobust kaelale ja ütles talle rahustuseks mõned head sõnad, aga nendest ei teinud hobu väljagi — vaatas ikka hirmunud silmadega röötsakilevajunud puupinu poole. Onu Riks võttis labida ja hakkas puude ümbert lund ära rookima, et oleks hõlpsam puid reele laduda. Tööga valmis, sidus ohjad puu ümbert lahti ja pööras hobuse virnale ligemale. Aga oh hullu — hobune läks päris peruks ja tõmbas end onu Riksi käest lahti! Regi jooksis suure raginaga vastu puuvirna. Halud kolisesid, hobune aina norskas ja tantsis. Ja juhtus nüüd vast imelik lugu — ümberkukkunud puuvirna ääre alt ronis urisedes välja karu ja plagas metsa. Vaat siis, miks hobune oli puupinu nii kangesti kartnud — selle alla oli karu endale pesa teinud!

Onu Riks on Puhatus — see paik asub Alu-

taguses — metsavahiks juba kaheksandat aastat. Nendest paljudest puuvirnadeist, mis tal metsast välja veetud, oli ta leidnud küll linavästrikkude, küll kuldnokkade, küll herilaste pesi. Aga et ka karupesa puuvirna alla ära võiks mahtuda, seda ei oleks onu Riks küll osanud arvata.

Natuke tegi see asi onu Riksile muret. Kui karu talvel pesast välja ajada, võib juhtuda, et tal enam head und peale ei tulegi. Siis jääb ott metsa hulkuma ja võib tühja kõhuga põdra või mõne muu metsloomaga maha murda. Niisugused pahandused aga ei röömusta ühtegi metsavahti.

Metsavahile on mets seesama mis aednikule aed. Nagu aias, nii on ka metsas igaühe jaoks oma kindel koht, olgu ta siis lill, puu või metsloom. Kui aias on mõni põõsas valesi kasvama sattunud, istutab aednik ta lihtsalt õigesse kohta. Kui aga karu, kes peaks talvel pesas magama, hulgub näljasena metsa mööda ringi, ei saa metsavaht teda kuidagimoodi enam magama panna.

Aga keegi külamees oli kord öelnud, et kui karu pesast välja ajada enne küünlapäeva,

Sametkõrges

kobib ta kindlasti jälle magama. Küünlapäeval pidavat karu nimelt teist külge keerama. Ja olgugi et külamehe jutus väike vigur sees tundus olevat, jäi onu Riksi süda seda meenutades ometi veidi rahulikumaks. Ja lõpuks — ega karu keegi meelega üles ajanud! Juhtum puupinu all maganud karuga jääb onu Riksile alatiseks meelde. Karulé ka, kui ta metsa plagades liiga unine ei olnud. Niisuguseid lugusid ei juhtu metsas muidugi iga päev, aga midagi huvitavat juhtub metsas iga päev, kindlasti. Küllap metsavaht teab — ta ju siin töö! ...

Lodjapuu õisik

Hirvepargis

Vigala kandis on mets, mida kohalikud elanikud nimetavad Hirvepargiks. Traatvõrguga piiratud suurel maa-alal elavad hirved ja metskitsed ning ka mõni haraliste sarvedega põder. Nad on pargis niisama vabad nagu hirved ja kitsed teisteski metsades. Kuid siin ei ole loomadel tarvis söögimuret tunda. Puude alla on pandud söögisõimed. Talvel, kui paksu lume alt ei saa kätte rohu-

libletki, pannakse sõimesse heinu, kaalikaid ning muud hirvedele ja kitsedele suupärast. Nii hoolitsetakse metsloomade eest. Kui inimene läheb Hirveparki, peab ta seal hästi vaikselt olema. Hirved on pelglikud loomad. Nad ehmuvad kergesti ja siis põgenevad tihnikusse peitu. Kuid metskitsed inimest ei karda ja nad lasevad ennast isegi silitada.

Illustreerinud V. TÕNISSON

ANDRES JAAKSOO

Silmapiiri juurde

Lõpuks jõudsid nad künkale, sukad sõnajalgadelt kukkunud kasteveest märjad. Silmapiir sinendas ikka veel kaugel ees. — Tükk päris siledat joont, mis paremal metsasiksakki peitu puged.

«Aga ta pidi ju siin olema, see silmapiir,» mõmises Mömmiku-Mihkel mõistmatult, murdis ettevaatlikult ühe kastelehe ning kastis keelt selle veepiskuga, mis öö jooksul lehe lohku oli kogunenud.

«Noh, millal me niimoodi pärale jõuame?» hingeldas Siim ja vudis teistele aina järele. Mis sest, et jalad rohututtidest üle astudes liialt lühikeseks jäid ja siilipoiss mitu-mitu korda kõhuli matsatas. Künka harjal teiste kõrval tõmbas ta nüüd hinge ning pühkis taskurätiga okkaotstelt higi maha.

«Aga ta pidi tõepoolest siin kusagil olema,» kordas Kuuno omakorda, vaatas süüa mugivate kaaslaste poole ning ronis siis kribinalkrabinal männi latva.

Tükk aega ei kostnud puu otsast kippu ega kõppu. Ja metsa alt, kus jalutasid ringi sih-

vakad heledapäised päikesekiired, ei kostnud ka kippu ega kõppu. Linnudki, kes enist laulda rōkatasid, olid oma kontserdile vaheaja kuulutanud. Nüüd sekkus vaikusse ainult töökate mesilaste lennusumin, kui nad oma pisitillukeste pangedega heinamaale õiemee järele ruttasid.

«Aga neid on ju kaks tükki!» hüüdis Kuuno ärevalt.

«Misasju?» ei saanud puu all istujad orava-poisist aru.

«Silmapiire ikka! Ja meie oleme oma silmapiirist juba üle tulnud. See on seal jõe taga, Siim, sinu koduaia juures.»

Siim ei tahtnud Kuuno sõnu uskuda, aga kui viimane kangekaelselt öeldu juurde jäi, hakkas lõpuks temagi uskuma. Muret tegi ainult üks asi: kuidas ta küll silmapiiri varem oma aia ääres polnud tähele pannud?

«Niisugune tilluke asi nagu üks joon,» ütles selle peale Mihkel, «võib küll väga kergesti kahe silma vahele jääda.»

Nad asusid jälle teele. Siimu koduaia poole, kus silmapiir sinendas. — Tükk päris siledat joont, mis kurakätt metsa siksakki peitu puged.

«Leiaksime ta ainult üles,» sosistas Siim endamisi ning vudis teistele aina järele. Mis sest, et jalad rohututtidest üle astudes liialt lühikeseks jäid ja siilipoiss mitu-mitu korda kõhuli matsatas. Mis sest. «Leiaks ta ainult üles...»

Aga mis sina arvad, kas nad leiavad silmapiiri üles?

ELLEN NIIT

Noorte lehtede päev

ÜHEL KENAL HOMMIKUL
TULI KLASSI ÕPETAJA.
LASTE MEELED OTSEMAID
AJAS SASSI ÕPETAJA.

ÜTLES SELGEL HÄÄLEL NII
LAHKE KOOLIÕPETAJA:
«KOOLIMAJAST VÄLJA VIIB
TÄNA TEID TE ÕPETAJA.»

TÕUSIS SAHIN LASTE SEAS,
TÄITIS TUHIN IGA TALLA.
RÕÖMSAD MÕTTED LASTE PEAS
OTSETEED SAID TUULE ALLA.

KES VÖIS MÕELDA ENAM MUUD,
KUI VAID TEED JA MAAD JA MURU?
ERKSAID SÖNU LASTE SUUD
PILLASID KUI KIRJUT PURU.

VÕTTIS SAPPA KLASSI SIIS
KENA LAHKE ÕPETAJA.
KLASSIST VÄLJA KLASSI VIIS
KENA LAHKE ÕPETAJA.

LINNUD LAULSID TRILL JA TRILL.
OLI KEVAD, OLI KEVAD!
PAISTIS PÄIKE, ÕITSES LILL
OLI TORE RÕÖMUS KEVAD.

NAGU KEVADEL ON VIIS
IGAL LAHKEL ÕPETAJAL,
METSÄ OMA LAPSED VIIS
SEEGI LAHKE ÕPETAJA.

METSÄ OMA LAPSED VIIS,
METSÄ ALLA LAHTI LASKIS.
JOOKSID, JOOKSID LAPSED SIIS
KESET HIIREKÕRVUS KASKI.

JOOKSID LAPSED METSÄ ALL,
SAATSID JÕENI KÄRME OJA.
NÄGID ÄRA METSÄ ALL
IGA VÄRSKE LILLEPOJA.

NÄGID ÄRA KASE ALL
METSALINNU LAULUÕRRE.
NÄGID ÄRA LAGEDAL
IGA UUE ROHUKÕRRE.

NÄGID, KUIDAS TUKKUSID
HALLID KIVID METSÄ SÜLES.
KUULSID, KUIDAS KUKKUSID
KÄOD NEED KIVID UNEST ÜLES

AGA KÕIGE VÄIKSEM NEIST
NÄGI KA VEEL METSÄEITE.
LEHEUDUS LÕHMUSEIST
ILMUS-KADUS SEE END PEITES.

AGA KÕIGE NOOREM NEIST
NÄGI KAHE KÄBIMIKKU.
TEINE AJAS TAGA TEIST.
NII NAD JOOKSID JÄRJESTIKKU.

AGA KÕIGE JULGEM NEIST
RONIS KUUSELATVA ÜLES.
SEALT TA NÄGI ÜHT JA TEIST.
NÄGI SAARI MERE SÜLES.

AGA KÕIGE VAIKSEM NEIST
POHLAVARREKIIGEL KIIKUS,
KUULIS IMEUUDISEIST,
KÕIGEST, MIS ALL SAMBLAS LIIKUS.

AGA ÕPETAJA, SEE
LUGES PUUDE ELURINGE,
KUULAS SÕNAJALGADE
SUMESAHISEVAT HINGE.

Illustreerinud H. SAMPU

MÕTLES SAARTE SADAMAID,
ILMA ET NEID OLEKS NÄINUD,
MÄGESID JA MADALMAID,
ILMA ET SEAL OLEKS KÄINUD.

MÕTLES PUUDE KOHINAST
ÜLE MÄNNIOKKAIS RAJA,
MÕTLES IGA OMA LAST
LÄBI AASTATE JA AJA.

ÕHTUL IGAÜHEL NEIST
PUNGA AJAS HING JA IHU.
ÕHTUL IGAÜHEL NEIST
MINGIT IMET HOIDIS PIHU.

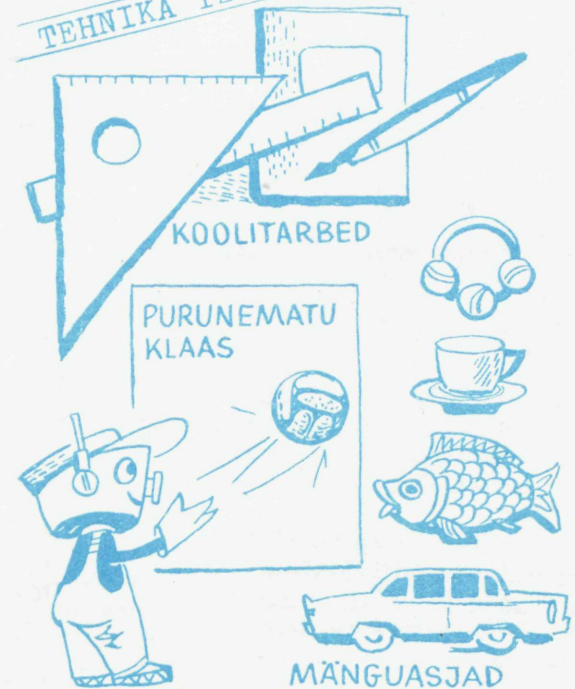
Metsmaasikas

IMEAINE— TSELLULOOS

Mets on nagu ilmatu suur materjaliladu. Sealt tuuakse puitu, millest tehakse... Eks ole — majadest ja mööblist kuni pinali ja pliiatsini! Toas ja õues on puidust tehtud asju nii rohkesti, et nende loetlemine võib sassi minna. Ja ka kütuseks tarvatakse puitu üpris palju.

Kuuse- ja männipuidust valmistatakse mitmeid väga tähtsaid keemiatooteid — vaha, tärpentini, äädikat ja piiritust. Mõnda neist kasutatakse ravimite tegemisel, mõnda — värvide lahustina. Tehnikamehed on õppinud puidust saama veel valget lõhnata tselluloosi. Puidutselluloos — see on lausa imeaine! Vaata, mida kõike sellest tehakse:

TEHNIKA TEEDU TELEGRAMMID • TE

DŽUNĜEL

See on palavates vihmarikastes maades kasvav ürgmets. Hiiglaslikud puud on tihedalt läbi põimunud oksarägastikuga. Paks lehestik muudab kogu ümbruse roheliselt hämaraks. Risti-rästi väänlevad ühelt puult teisele ronitaimed. Läbi-pääsematu is pöösapadrikuis on

maha varisenud pehkinud ja pruuni samblaga kaetud tüved. Kõrgelt lehestikust kostab värvikirevate lindude vidin, sekka maapinnalt hiigelkonnade krooksatusi. Siin-seal on veripunased, valged või kollased õiekroonid. Rohus vilksatab sisaliku soomusselg.

Joonistanud K. NIINEPUU

ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA

MIS ON SIIN
PILTIDEL
KUJUTATUD?
KUS NEED
KASVAVAD?

Salapärane ja hirmuäratav on džungel. Siin varitsevad rändurit igal sammul hädaohud. Jalge all nõtkuvalt soiselt pinnaselt levib mürgist niiskust. Lihavate rohttaimede lõhn paneb pea valutama. Parvedena lendavate putukate hammustus põhjustab rasket haigust —

malaariat. Porised veelombid on täis kaane. Rohupuhmast või puuksalt võib välkkiirelt salvata madu. Ka sipelgate hammustus või sajaljalgse astla forge tekitab nädalaid kestva palaviku. Ei tohi kinni võtta igast puuksast — see võib sõrmi nagu tulega kõrvetada

ja käsi läheb paiste. Aga võib-olla on juba mõni kiskja valinud ränduri endale saagiks! Siiski inimesed ei karda džunglit. Ühed lähevad sinna metsloomi küttima, teised loodust uurima. Pildil näed teadlasi Lõuna-Ameerikas Amasoonase jõe äärses ürgmetsas.

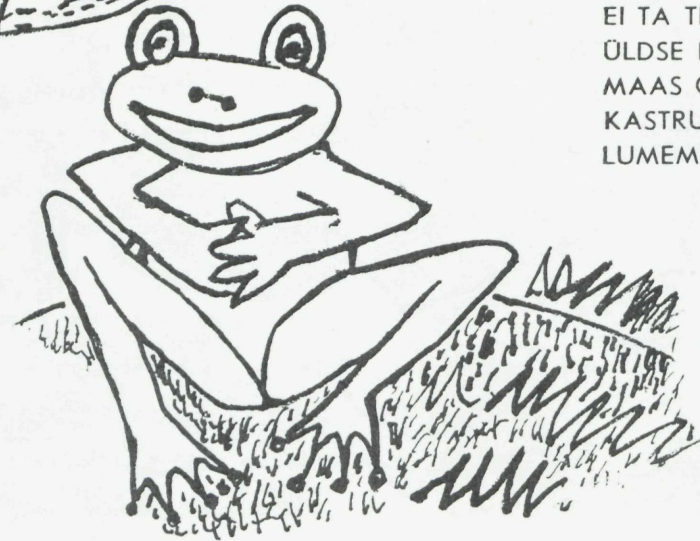
Esimeseks maiks

ON KEVAD AMMU AKNA TAGA,
LILLEDKI KÕIK TÄRGANUD.
MAIKELLUKENE IKKA MAGAB,
EI OLE TA VEEL ÄRGANUD.

PÄIKE TEDA ÜLES AJAB,
TEEB TALLE ÕRNALT PAI. —
LILL MAGAB. —
TEMAL TÕUSTA VAJA
JUST ESIMESKS MAIKS.

TIIA TAMM,
Kohtla-Järve 8. 8-kl.
Kooli õpilane

Punane kärbseseen

TEEME
LAHTI
POSTI-
PAUNA!

Laul kadunud lumememmet

KES ON NÄINUD,
KES ON NÄINUD,
KUHU LUMEMEMM
ON LÄINUD?
LUMEMEMM SEE
SULAS ÄRA,
EI TA TEINUD
ÜLDSE KÄRA.
MAAS ON AINULT
KASTRUL, LUUD —
LUMEMEMMELT KUKKUNUD.

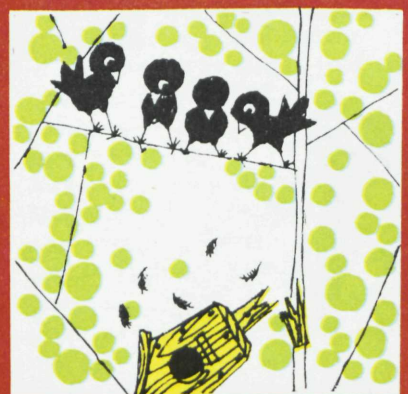
TÖNIS LALL,
Keila 1. Keskkooli õpilane

Illustreerinud Tallinna
29. 8-kl. Kooli
III a klassi oktoobrilaps
MAIT HEIDELBERG

Kaks karu

Elasid kord kaks karulast. Nende nimed olid Pummi ja Jummi. Ühel hommikul läksid nad metsa mööda jalutama. Korraga nägi Pummi üht konna mäta otsas kükitamas ning ta küsis: „Kes sa niisugune oled?“ „Mina olen Koko,“ vastas konn ja kalpsas teise mäta otsa. „Sa, Koko, oskad ju ilusasti hüpata!“ ütles Pummi. „Las mina hüppan ka.“ Pummi hüppaski, kuid, oh häda, lõi oma pea ära. „Küll sa oled ikka rumal,“ ütles siis Pummi, „sinu rumala hüppamise pärast ma kukkusingi!“ Kes oli siin rumal?

TIINA TART,
Orissaare Keskkooli oktoobrilaps

KORTERITÜLI

RAVIMTAIMED kasvavad põldude ääres, niitudel, kraavikallastel, metsas. Korjata võib ainult neid ravimtaimi, mida hästi tuntakse. Ühest kohast ei tohi kõiki taimi ära noppida. Kui on vaja õisi, lehti või varsi, siis taimi juurtega üles ei kista, vaid lõigatakse noa või kääridega. Juurikaid kogudes jäetakse neist osa kindlasti maapinda. Vigastatud või närtsinud taimi ei korjata.

Õied, lehed ja teised taime õrnemad osad pannakse korvi või riidest põhjaga raamile. Kotti pandud õied pudenevad ja lehed lähevad kortsu. On ravimtaimed korjatud, tuleb need viivitamatult kuivatada. Selleks ei asetata taimi päikese kätte, sest siis nad muudavad oma värvust. Taimede varred, millel on küljes lehed ja õied, seotakse kimpudesse ja riputatakse varjulises kohas nõõrile kuivama. Õied ja lehed laotatakse kuivama õhukese kihina kas sõelale või riidest põhjaga raamile. Juurikad lõigatakse põiki ja pikuti lõhki ja neid kuivatatakse sooja pliidi lähedal.

RAVIM- TAIMED

PÄRNAÕIED

Korjatakse juunis või juulis. Kuuma pärnaõie-
teed juuakse külmetuse või kõha puhul.

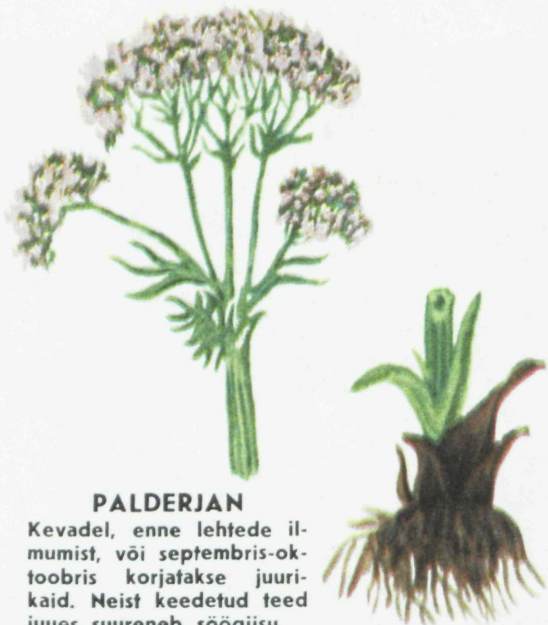
KIBUVITS

Juunis või juulis korjatakse õisi, septembris —
marju. Õitest või marjadest keedetud tee on
heaks kosutusvahendiks.

RAUDROHI

Õitseb juunist septembrini. Lehti korjatakse õite puhkemise eel, õisi — õitsemise algul. Lehekeedist pannakse mähistena paistetanud kohtadele. Õieteed anatakse lastele leetrite, sarlakite või verevaesuse korral.

PALDERJAN

Kevadel, enne lehtede ilmunist, või septembris-oktoobris korjatakse juurikaid. Neist keedetud teed juues suureneb söögiisu.

TEELEHT

Juunist septembrini korjatakse lehti, juurikaid ja seemneid. Hästi puhtaks pestud lehti pannakse peavalu korral otsmikule, lõmastatud lehtedest tehakse mähis paistetanud kohale. Kuivatatud lehtedest või juurikatest teed juuakse köha puhul. Seemnekeedisega leevendatakse hambavalu.

Joonistanud E. ROODE

LEESIKAS

Mais või juunis korjatakse õisi ja lehti. [Leesikas on pohlaga sarnane. Neid saab eraldada lehtede järgi: leesikal on piklikud, pohlal rohkem ümarikud lehed.] Leesikaõitest või -lehtedest keedetud tee aitab ravida põiehaigusi.

SEE LEHT LÕIKA SIIT VÄLJA, MÕDDA MUSTA JOONT POOLEKS, SIIS MURRA KRIIPSJOONE JÄRGI RAAMATUKSI!

KAVAL KONN

Joonistanud E. VALTER

HOLGER PUKK

PEAAEGU TONDIJUTT

[Algus «Tähekeses» nr. 4.]

Korraga pistis keegi heleda häälega kiljuma. See oli Vello.

«Ma... ei tahaaa...! Lähme äraa...!» kisas poiss nii mis jaksas ja hüppas toolilt alla.

Aadul oli tükk tööd, et venda rahustada.

«Ämbrivirn oli viltu ja kukkus küljeli. Aga see pea... See on papist mask. Neid seal alumise riuli peal terve rodu. Tead ju isegi!»

«Aga kamp... kampsun!» võdises Vello ja luristas ninaga.

Jah, kampsuni kohta ei osanud ka Aadu midagi tarka ütelda. Üldse oli kogu see lugu nii salapärane, et Aadu soovis juba endamisi:

«Peaksid ema-isa ometi koju tulema!»

Aga Vellole ta oma muret näidata ei tohtinud. Seepärast sõnas Aadu nii rahuliku häälega, kui oskas:

«Vaatame, mis nalja seal veel näha peaks olema!»

«Mina ei taha...» kiskus venna nägu jälle kõveraks.

Aadu oli juba klaasi kohal ja pidas hinge kinni, nagu peaks ta kohe üle pea vette kargama.

Sel silmapilgul käis pots. Täitsa kõva pots. Ja isegi nagu kõlinat oli kuulda. «Tule ära!» sikutas Vello Aadut püksisäärest.

Aadul polnud mahti vastata.

Ühe riuli alt venis vinka-vonka välja

mingi pikk ja peenike asi. Venis ja venis. Täitsa uss! Ja kui pikk veel! Lõppu polnud nähagi.

«Mis seal on!» sosistas Vello.

«Uss!» pahvatas Aadu. Aga taipas kohe, et seda poleks ta pidanud ütleva.

«Uuu...» pistis vennas jalamaid üürigama. Ent seekord polnud Aadul aega venda rahustada.

Ruumi teises otsas pika leti taga seisis valge uks. See viis väikesesse akendeta kamorkasse. Seal oli isa tööruum.

Nüüd läks see valge uks täiesti iseeneest lahti. Ja jäigi poikvele. Ukse vahelt ei läinud sisse ega tulnud välja mitte kedagi! Ja veel üks võõrastav asi! Isa tööruumis põles laualamp. Kas oli isa selle koosolekule kiirustades põlema unustanud! Või oli see iseenesest põlema hakanud! Nagu kõik need teisedki lood, mis otsekui võluvael juhtusid. Aadu põrnitses ust ja selle vahelt paistvat valgust. Ta tundis, et hirm hakkab temastki võitu saama.

«Mis seal on!» sosistas jälle Vello ja tiris venda püksisäärest.

Et Aadu ei vastanud, hakkas Vello üles toolile ronima. Kartus kartuseks, aga uudishimul on kah oma vägev võim. Korraga kostis mingisugust tuhmi krobina. Järgmisel silmapilgul kustus valgus. Kogu maja vajus pimedusse.

Vello kiljatas. Haaras Aadust kinni. Tool löi kõikumale. Ja nad kukkusid robinat põrandale. Õnneks ei saanud kumbki haiget. Koridori seina ääres oli villakott. Selle selga nad sadasidki.

«Näh nüüd, korgid kõrbesid läbi!» ütles Aadu isa lausega.

«Kes... kes kõrvetas!» sosistas Vello. Ta hoidis kahe käega venna ümbert kinni ja vahtis pelglikult pimedusse.

Aadu jäi vastuse võlgu.

[Järgneb.]

Illustreerinud E. VALTER

Esikaanel E. PIKA joonistus
«Ookull ja kuu».

ELKNU Keskkomitee ja ENSV Pioneerorganisatsooni Nõukogu lastejakiri «Täheke» nr. 5 — 1969, X aastakäik, ilmub üks kord kuus. Toimetuse aadress: Tallinn 1, Estonia pst. 4, tel. 449-70, 475-20. EKP Keskkomitee Kirjastus.

Kolleegium: V. Kotkas, H. Mänd, A. Piirma, H. Pukk (peatoimetaja), H. Raigna, M. Velleste.

Kunstiline toimetaja E. Pikk, vanem tehniline toimetaja V. Hurt, vanemkorrektor E. Orgmets.

Laduda antud 25. III 1969. Trükkide antud 23. IV 1969. Trükiarv 56 000. Faber 90×60/8. Trükipoognaid 2.

Arvestuspooagnaid 2.75. MB-04318. Tellimise nr. 345. Trükkikoja «Oktoober», Tallinn, Kreutzwaldi t. 24.

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пионерской организации Эстонской ССР «Тäheke» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. 2,75 учетно-издательских листа. Типография «Oktoober», ЭССР, Tallinn, Креуцвальди, 24. Адрес редакции: ЭССР, Tallinn 1, бульвар Эстония, 4. Цена 15 коп. Зак. 345. Тираж 56 000.

ILMAR SIKEMÄE

Õökull ja jänkupoiss

Sadas pikaldast vihma. Juku istus akna all, oli igav. Siis võttis Juku Mõmmiku sülle ja hakkas talle jutustama:

«Ühes metsas elas öökull. Juba oli pime öhtu. Öökull istus oksal, vaatas ringi ja nägi äkki — jänesepoeg läks mööda teed. Öökull mõtles: kõik loomad ja linnud magavad juba, ei tea, miks jänkupoeg veel väljas hulgub!

Ja öökull hüüdis puu otsast:

«Uhhuu, uhhuu, kuhu sa, väike jänku, lähed nii hilja!»

Jänkupoiss kartis natuke öökulli huikamist, aga vastas siiski:

«Ma lähen oma koju.»

«Miks sa nii hilja koju lähed!» küsis öökull.

Jänkupoiss vastas:

«Kuuskede all oli palju jänkukapsaid, ma hakkasin neid sööma, sõin ja sõin, ja siis läkski pimedaks.»

«Kas sa oskad koju minna!» küsis öökull.

«Ei tea,» arvas jänkupoiss.

«Kas su pesa on kaugel!»

«Ei tea.»

«Kus su pesa on!»

«Pajupöõsa all.»

«Kas jõe ääres!»

«Ei, toominga kõrval.»

«Kas heinamaa taga!»

«Ei, heinamaa ees.»

«Mis su pesa juures veel on!»

«Seal kasvavad kullerkupud.»

«Oh seda rumalat jänkupoissi,» mõtles öökull, «igal pool on ometi pajupöõsaid, toomingaid ja kullerkuppe.»

Ja öökull õpetas:

«Mõttele, kas seal sinu pesa juures on midagi erilist, midagi niisugust, mida mujal ei ole.»

«Seal paistab kuu,» ütles jänkupoiss.

Öökull hakkas naerma ja mõtles: «Häda selle väikese jänkuga, kuu paistab ju igal pool.»

Jänkupoiss ei kartnudki enam öökulli ja rääkis talle:

«Ja ükskord, kui jälle kuu paistis, oli, nagu istuks kuu kuuse otsas, mille ladva torm kevadel ära murdis.»

Siis küsis öökull jänkupoisilt:

«Miks sa kohe ei öelnud, et sa selle murtud ladvaga kuuse juures elad!»

Jänkupoiss jutustas:

«Ega ma selle kuuse juures ela, ma elan tegelikult toominga kõrval, kuusk aga on toominga taga.»

Siis tuli öökull oksalt alla ja lendas jänkupoisi ees ning juhatas ta koju. Jänkuema ei hakanudki pojaga riidlema, tal oli hoopis hea meel, et poiss koju tuli.

Ja sina, Mõmmik, kui näed, et ilm hakkab pimedamaks minema, tule ka ruttu metsast koju, muidu läheb päris pimedaks ja sa ei näegi koju tulla, sest igas metsas ei ole öökulle, kes võiksid teed juhutada.»

OLIVIA SAAR

Kuu

ÕÖKULL HUIKAS:

«UHUUUUU!»

METSALAKKA

KERKIS KUU.

ÕÖKULL HÜÜDIS:

«SÖBER KUU,

TULE PUHKA

MINU PUUL!»

KUU KUI KÕRVITS

KUUSEL RIPUB,

OKSTELT VEEREMA

TA KIPUB.